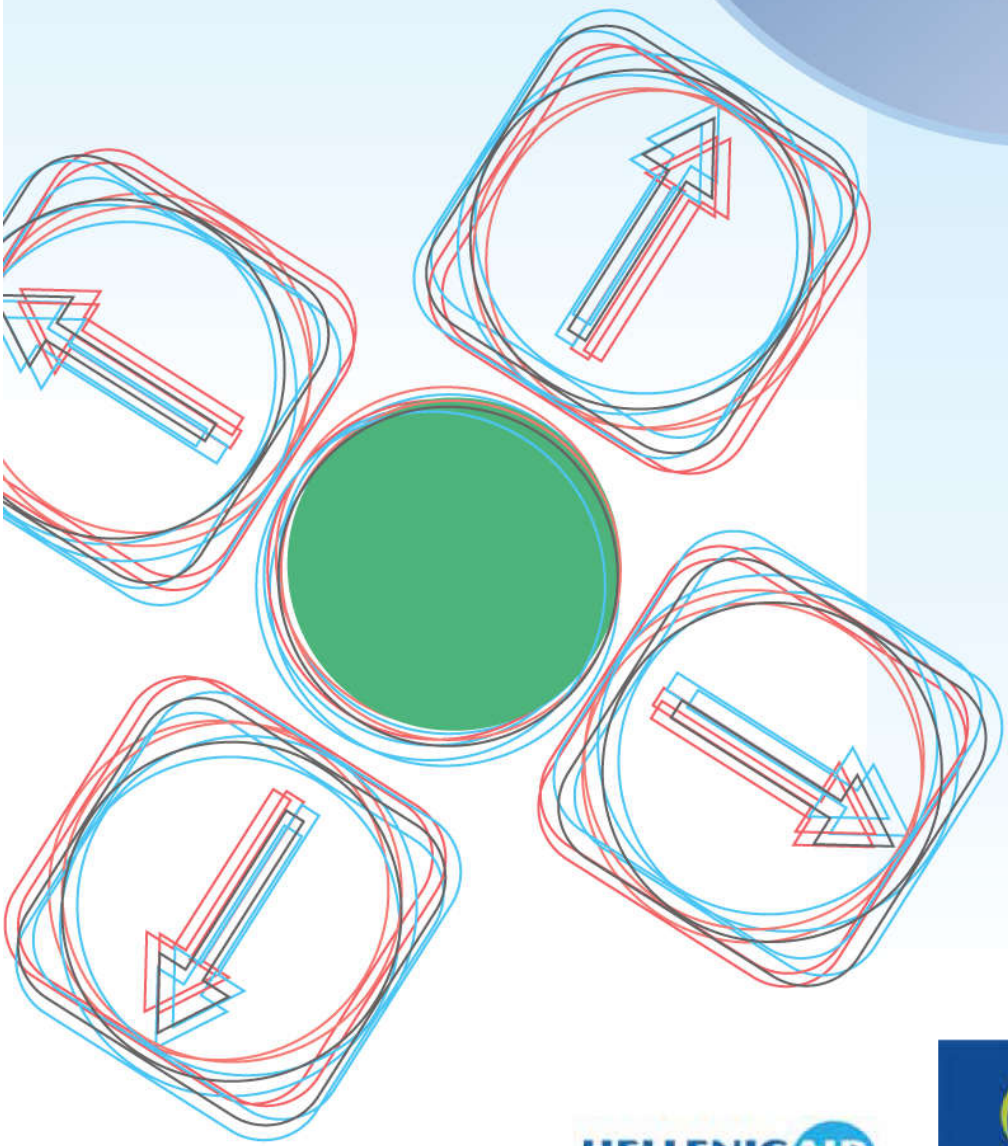

COMPASS

Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης
στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
για νέους/νέες

Ας μιλήσουμε για το σεξ!

«Τ' άκουσες; ο Πέτρος είναι ομοφυλόφιλος!»

Θεματικές ενότητες	Υγεία, Διάκριση και Ξενοφοβία, Ισότητα των φύλων
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 4
Μέγεθος Ομάδας	10 +
Διάρκεια	60 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Αυτή η δραστηριότητα χρησιμοποιεί την τεχνική της «γυάλας με τα ψάρια» για να διερευνήσει τις στάσεις απέναντι στη σεξουαλικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ομοφυλοφοβίας.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Το δικαίωμα στον γάμο και στη δημιουργία οικογένειας. • Το δικαίωμα στην ελευθερία έναντι των διακρίσεων και στην ίση μεταχείριση. • Τα δικαιώματα της έκφρασης και του συνεταιριζέσθαι.
Σκοποί	<ul style="list-style-type: none"> • Να συζητηθούν τα ζητήματα και τα δικαιώματα σχετικά με τη σεξουαλικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ομοφυλοφιλίας. • Να αναπτύξει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθηση των ατόμων να εκφράζονται για τα ζητήματα αυτά. • Να προαγάγει την ανεκτικότητα και την ενσυναίθηση.
Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • 3 καρτέκλες. • 2 βοηθοί. • Αρκετός χώρος για να μπορούν να κινηθούν οι συμμετέχοντες/ουσες. • Μαυροπίνακας ή χαρτοπίνακας και μαρκαδόροι. • Μικρά χαρτάκια και σιλό. • Ένα καπέλο.
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> • Σε πολλές κοινότητες η σεξουαλικότητα είναι ένα ευαίσθητο ζήτημα και θα πρέπει να προσαρμόσετε αναλόγως είτε τη μεθοδολογία είτε το θέμα -είτε και τα δύο! • Σκεφτείτε άτομα που να έχουν μιλήσει ανοιχτά για τη σεξουαλικότητά τους, συμπεριλαμβάνοντας άτομα από τον πληθυσμό των ετεροφυλόφιλων, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και υπερφυλικών ανδρών και γυναικών.

Οδηγίες

1. Εξηγήστε ότι, αν και οι περισσότεροι άνθρωποι βλέπουν τη σεξουαλικότητα ως προσωπικό θέμα, το δικαίωμα να μη γίνονται διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και προστατεύεται από τη νομοθεσία στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτή η δραστηριότητα είναι μια ευκαιρία να διερευνηθούν οι υφιστάμενες στάσεις απέναντι στη σεξουαλικότητα και, ειδικότερα, απέναντι στην ομοφυλοφιλία. Κατόπιν, κάντε μια προθέρμανση για τη δραστηριότητα ζητώντας από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να αναφέρουν τις περιπτώσεις διάσημων ανθρώπων που είναι ειλικρινείς για τη σεξουαλικότητά τους.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΥΓΕΙΑ

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ & ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

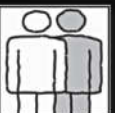
ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 4

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

10+

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

60 ΛΕΠΤΑ

2. Μοιράστε τα χαρτάκια και τα σιλό και ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να καταγράψουν οποιοσδήποτε ερωτήσεις έχουν για την ομοφυλοφιλία ή τη σεξουαλικότητα γενικά και να βάλουν τα χαρτιά τους στο καπέλο. Οι ερωτήσεις θα πρέπει να είναι ανώνυμες.
3. Εξηγήστε ότι αυτή η δραστηριότητα θέλει να διερευνήσει τις στάσεις απέναντι στη σεξουαλικότητα και, ειδικότερα, απέναντι στην ομοφυλοφιλία. Καθένας και καθεμιά μπορεί να εκφράσει τις απόψεις που έχει, είτε είναι συμβατικές είτε όχι, ακόμα κι αν είναι αμφιλεγόμενες ή συνιστούν πρόκληση για τα ήθη της κοινωνίας. Τα μέλη της ομάδας μπορούν να παρουσιάσουν τις απόψεις με τις οποίες συμφωνούν ή διαφωνούν χωρίς τον φόβο εμπαιγμού ή της περιφρόνησης.
4. Τοποθετήστε τις τρεις καρτέλες σε ένα ημικύκλιο μπροστά από την ομάδα. Αυτές είναι για τους τρεις «δεινούς συνομιλητές» που βρίσκονται στη «γυάλα». Οι υπόλοιποι/ες της ομάδας είναι παρατηρητές/τριες.
5. Εξηγήστε ότι στην αρχή θα καλέσετε δύο εθελοντές/τριες να συνομιλήσουν μαζί σας μέσα στη γυάλα. Εάν, σε οποιοδήποτε σημείο, κάποιος/α άλλος/η θέλει να μπει στη συζήτηση, θα έχει τη δυνατότητα αυτή αργότερα αλλά, δεδομένου ότι υπάρχει χώρος μόνο για τρία ψάρια στη γυάλα, θα πρέπει ν' αλλάξει θέση με κάποιον/α από αυτούς/ές που είναι μέσα. Όποιος/α επιθυμεί να μπει στη συζήτηση πρέπει να έρθει προς τα εμπρός και να χτυπήσει ήπια τον ώμο ενός από τους «δεινούς συνομιλητές». Θα αλλάξουν θέσεις και ο αρχικός «δεινός συζητητής» θα γίνει παρατηρητής.
6. Ενθαρρύνετε τους ανθρώπους να έρθουν εμπρός και να εκφράσουν τις απόψεις τους αλλά και άλλες απόψεις, οι οποίες δεν είναι απαραίτητως δικές τους. Κατ' αυτό τον τρόπο οι απόψεις που είναι αμφισβητούμενες, «πολιτικά μη ορθές» ή και αδιανόητες, θα μπορέσουν να εκφραστούν και το θέμα να συζητηθεί λεπτομερώς μέσα από πολλές και διαφορετικές οπτικές.
7. Δεν επιτρέπονται τα σχόλια που έχουν στόχο να δυσαρεστήσουν ή να πληγώσουν άτομα ή που απευθύνονται σε άτομα που ανήκουν στην ομάδα.
8. Ζητήστε από έναν εθελοντή ή μία εθελόντρια να τραβήξει μια ερώτηση από το καπέλο για να ξεκινήσετε. Αφήστε τη συζήτηση να προχωρήσει έως ότου οι συμμετέχοντες/ουσες εξαντλήσουν το θέμα και αρχίσουν οι παρατηρήσεις να επαναλαμβάνονται.
9. Κατόπιν, ζητήστε από τους/τις τρεις εθελοντές/τριες να συζητήσουν μian άλλη ερώτηση και αρχίστε έναν άλλο γύρο συνομιλιών με τους ίδιους κανόνες όπως πριν.
10. Ο αριθμός των ερωτήσεων που θα συζητήσετε εξαρτάται από τον χρόνο που έχετε και το ενδιαφέρον της ομάδας. Προτού προχωρήσετε στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση, κάνετε ένα σύντομο διάλειμμα για να δώσετε στους/στις συνομιλητές/τριες χρόνο «να βγουν από τη γυάλα». Πράγμα ακόμη πιο απαραίτητο σε περίπτωση που η συζήτηση έχει φορτιστεί και ανακύπτουν έντονες αντεγκλήσεις.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε με μια συνοπτική ανασκόπηση του πώς αισθάνθηκαν οι συμμετέχοντες/ουσες όταν ήταν μέσα και έξω από τη «γυάλα». Κατόπιν, συζητήστε τις διαφορετικές απόψεις που ακούστηκαν και, τελικά, συζητήστε τι έμαθαν από τη δραστηριότητα:

- Υπήρξε κανείς που ταράχτηκε ή που εξεπλάγη από απόψεις που εκφράστηκαν; Σε ποια σημεία; Γιατί;
- Στην κοινότητά σας πόσο ανοιχτοί είναι οι άνθρωποι γενικά με τη σεξουαλικότητα;
- Είναι μερικές ομάδες πιο ανοιχτές από τις άλλες; Γιατί;
- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την πορεία διαμόρφωσης της σεξουαλικότητάς μας,;
- Από πού αντλούν οι άνθρωποι τις αξίες τους για τη σεξουαλικότητα;
- Οι στάσεις των μελών της ομάδας έναντι της σεξουαλικότητας διαφέρουν από εκείνες των γονέων, των παππούδων και των γιαγιάδων τους; Αν ναι, πώς διαφέρουν; Γιατί;
- Σε μερικές χώρες, οι νόμοι και οι κοινωνικές πιέσεις συγκρούονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα του σεβασμού και της αξιοπρέπειας, με το δικαίωμα να ερωτευτεί κανείς

- το πρόσωπο της επιλογής του/της, να παντρευτεί ελεύθερα κ.λπ. Πώς μπορούν τέτοιου τύπου συγκρούσεις να επιλυθούν;

· Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

- Γνωρίστε το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εργάζεστε και προσαρμόστε τη δραστηριότητα αναλόγως. Ο στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι να δοθεί στους συμμετέχοντες/ουσες η ευκαιρία να σχηματίσουν μια εικόνα για τη σεξουαλικότητά τους και για τους κανόνες της κοινωνίας τους και να τους ενθαρρύνει να έχουν αυτοπεποίθηση, να εκφράζουν την άποψή τους όντας ανεκτικοί έναντι ανθρώπων που έχουν διαφορετικές απόψεις. Ο στόχος δεν είναι να αλλάξουν γνώμη οι άνθρωποι ούτε να επιτευχθεί συναίνεση.

- Προτού διεξάγετε τη δραστηριότητα, σας προτείνουμε να προετοιμαστείτε μέσα από την ανάγνωση βασικών στοιχείων για το φύλο, τις διακρίσεις και την ξενοφοβία. Σκεφτείτε περαιτέρω ποια θέματα μπορεί να ανακύψουν. Μερικές ερωτήσεις που υποβάλλονται συχνά είναι και οι παρακάτω:

- Τι είναι ομοφυλοφιλία;
- Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ ετεροφυλόφιλων, ομοφυλόφιλων, λεσβιών, αμφιφυλόφιλων και υπερφυλικών;
- Είναι η ομοφυλοφιλία ασθένεια;
- Πώς γίνεται κανείς ομοφυλόφιλος ή λεσβία;
- Τι συμβαίνει με τον κίνδυνο του AIDS;
- Σε μερικές χώρες η ομοφυλοφιλία γίνεται αποδεκτή και οι ομοφυλόφιλοι άνθρωποι μπορούν να παντρευτούν, ενώ αλλού τιμωρείται με θάνατο.
- Πώς κάνουν οι ομοφυλόφιλοι έρωτα;

- Είναι επίσης σημαντικό για σας ως συντονιστές να δώσετε μια εικόνα για τις αξίες και τις πεποιθήσεις σας αναφορικά με αυτό που είναι σωστό για σας και την οικογένειά σας. Θυμηθείτε ότι αυτές οι αξίες θα φανούν από όλα όσα κάνετε και λέτε και από όσα δεν κάνετε ή δεν λέτε. Είναι κρίσιμο να έχετε συνείδηση των αξιών σας και των προκαταλήψεων σας και να καταλαβαίνετε την προέλευση αυτών των αξιών, ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να μπορούν επίσης να σχηματίσουν κάποια ιδέα για την προέλευση των δικών τους αξιών.

- Ο στόχος της αναφοράς διάσημων ανθρώπων που είναι ειλικρινείς για τη σεξουαλικότητά τους είναι να ενθαρρυνθούν οι συμμετέχοντες/ουσες να είναι και οι ίδιοι ανοιχτοί για μια συζήτηση περί σεξουαλικότητας. Είναι επίσης μια ευκαιρία να διευκρινιστούν όροι, όπως ομοφυλόφιλος και λεσβία, ομοφυλόφιλος και ετεροφυλόφιλος, αμφιφυλόφιλος και υπερφυλικός. (Δείτε το κεφάλαιο με τις βασικές πληροφορίες στη σ. 369).

- Ο ρόλος σας στη δραστηριότητα είναι κρίσιμος για τον καθορισμό του γενικού ύφους των συζητήσεων. Είναι μια καλή ιδέα να αρχίσετε με τους/τις δύο βοηθούς σας ως «δεινούς συνομιλητές». Παραδείγματος χάριν, ένας από σας μπορεί να αρχίσει με τη φράση «Τ' άκουσες; Ο Πέτρος είναι ομοφυλόφιλος!», και ο/η βοηθός να απαντήσει, «Όχι, δεν το φαντάστηκα ποτέ, εννοώ, δεν φαίνεται ομοφυλόφιλος». Κατ' αυτό τον τρόπο υπονοείται ότι η συνομιλία είναι για έναν κοινό φίλο και, επομένως, αφορά στο «τοπικό» επίπεδο και όχι σε μια θεωρητική συζήτηση. Βοηθάει, επίσης, να ανοίξετε μια συζήτηση για τα όσα οι συμμετέχοντες/ουσες ξέρουν ήδη για την ομοφυλοφιλία και για τη στάση τους απέναντι σε αυτήν.

- Ας ελπίσουμε ότι ένας/μία από τους παρατηρητές/τριες θα θελήσει να σας αντικαταστήσει σύντομα επιτρέποντας σας να αφήσετε τη συζήτηση στους/στις συμμετέχοντες/ουσες. Εντούτοις, πρέπει να συνεχίσετε να συμμετέχετε ως παρατηρητής, έτσι ώστε να διατηρήσετε τη δυνατότητα να ξαναγίνετε «δεινός συνομιλητής». Έτσι, αφήνετε περιθώριο να χειριστείτε τη συζήτηση είτε για να δώσετε νέες κατευθύνσεις είτε για να απομακρύνετε διακριτικά κάποιον/α που δεν τηρεί τους κανόνες.

- Αν θέλετε, μπορείτε να εισαγάγετε έναν κανόνα, σύμφωνα με τον οποίον οποιαδήποτε συγκεκριμένη άποψη μπορεί να αναπτυχθεί μόνο μία φορά. Αυτό αποτρέπει τη συζήτηση από το να περιστραφεί γύρω από μερικές μόνο πτυχές του θέματος και βοηθάει επίσης να αποθαρρυνθεί η επανάληψη διαδεδομένων προκαταλήψεων.

· Παραλλαγές

Άλλα θέματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν είναι:

- Η ελάχιστη ηλικία συγκατάθεσης (σε γάμο ή σε σεξουαλική επαφή): Θα έπρεπε να είναι διαφορετική για τους/τις ομοφυλόφιλους/ες;
- Υιοθεσία παιδιών και γάμος: Θα έπρεπε τα ζευγάρια των ομοφυλόφιλων ανδρών και γυναικών να έχουν το δικαίωμα να παντρευτούν; Και να υιοθετήσουν παιδιά; Γιατί ναι/γιατί όχι;
- AIDS: Είναι αλήθεια ότι οι ομοφυλόφιλοι/ες είναι περισσότερο εκτεθειμένοι/ες;

Ημερομηνία κλειδί

17 Μαΐου
Διεθνής ημέρα κατά της
Ομοφοφοβίας

Προτάσεις για συνέχεια

Εάν τα μέλη της ομάδας ενδιαφέρονται να διερευνήσουν κι άλλες πτυχές της διάκρισης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των υπερφυλικών να αγωνιστούν σε αθλήματα, μπορούν, αν θέλουν, να κάνουν τη δραστηριότητα «Ένα λεπτό ακριβώς» (σ. 161).

Μπορεί, επίσης, να σας ενδιαφέρει να αναφερθείτε στο πώς η σεξουαλικότητα, και ειδικά η ομοφυλοφιλία, παρουσιάζονται στα ΜΜΕ. Η δραστηριότητα «Prejudices and Media» στο Εκπαιδευτικό Υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «all different all equal» εστιάζει περισσότερο στον ρόλο των μέσων στη διάδοση ή στην αντιμετώπιση των στερεοτύπων και της προκατάληψης.

Ένας τρόπος να ολοκληρωθούν ζωηρά οι συζητήσεις για τη σεξουαλικότητα είναι με τη δραστηριότητα «Balloons» (βλ. στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «all different all equal»). Η ιδέα είναι ότι οι συμμετέχοντες/ουσες σκάνε τα μπαλόνια που συμβολίζουν τα σύμβολα της καταπίεσης, της διάκρισης και του αποκλεισμού. Αφού έχετε μιλήσει για το σεξ, μπορείτε, αν θέλετε, να γιορτάσετε την απελευθέρωση χρησιμοποιώντας προφυλακτικά αντί μπαλονιών!

Αναλαμβάνοντας δράση

Το να έρθετε σε επαφή με ομοφυλοφιλικές ή λεσβιακές οργανώσεις στη χώρα σας είναι ένας τρόπος να αναλάβετε δράση! Προσκαλέστε κάποιον/α εκπρόσωπο να μιλήσει με την ομάδα σας και μάθετε ποια ζητήματα ισότητας και δικαιωμάτων δέχονται πίεση στη χώρα σας.

Συμπληρωματικές πληροφορίες

«Η ανθρώπινη σεξουαλικότητα είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής. Η σεξουαλικότητά μας επηρεάζει την προσωπικότητα και τα συμπεριφορικά χαρακτηριστικά -κοινωνικά, προσωπικά, συναισθηματικά, ψυχολογικά- που αναδύονται στις σχέσεις μας με τους άλλους. Η σεξουαλικότητά μας διαμορφώνεται από τα γενετήσια χαρακτηριστικά μας, από το κοινωνικό μας φύλο και από ένα πλήθος άλλων σύνθετων παραγόντων και υπόκειται σε δυναμική αλλαγή εφ' όρου ζωής».

Πρόγραμμα Πληροφορικής ASPA, www.aspa.asn.au

Σεξουαλ κή πο κ λομορφ α κα ανθρωπ να δ κα ωματα

Η κοινή λογική λέει ίσως ότι αυτά τα δύο ζητήματα δεν σχετίζονται. Υποστηρίζεται η άποψη ότι ίσως ότι το ένα σχετίζεται με ιδιωτικές και ατομικές επιλογές, ενώ το άλλο αφορά στο δημόσιο πεδίο των νομικών και πολιτικών δομών, οι οποίες έχουν να κάνουν με την ιδιότητα του Πολίτη. Επιπλέον, πρόσφατες ιστορικές, ανθρωπολογικές και κοινωνιολογικές μελέτες δείχνουν τρόπους με τους οποίους η σεξουαλική ταυτότητα και οι τρόποι έκφρασης της σεξουαλικής επιθυμίας, διαχρονικά στην ιστορία αλλά και στους διάφορους πολιτισμούς, μπορούν να λειτουργήσουν ενδεχομένως αποδιοργανωτικά για τη διατήρηση της κοινωνικής ευταξίας. Σε ορισμένα πλαίσια, η σεξουαλική επιθυμία που στρέφεται στο ίδιο φύλο ή που είναι αμφιταλαντευόμενη συνιστά πρόκληση ή ρήξη με τις παραδοσιακές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, ενώ σε άλλα πλαίσια μπορεί να θεωρηθεί ως ψυχολογική ασθένεια.

Υπάρχει μια ηγεμονική εξουσία που ρυθμίζει το πώς συσχετίζονται η σεξουαλική ποικιλομορφία και τα ανθρώπινα δικαιώματα και που πλήττει συστηματικά την ισότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εξουσία αυτή έγκειται στη θεσμοποιημένη άποψη ότι η ετεροφυλοφιλία

- είναι «φυσικά δοσμένη» και, επομένως, είναι ο «κανονικός» τρόπος έκφρασης της σεξουαλικής επιθυμίας. Μια πεποίθηση που εμφανίζεται συστηματικά σε αυτήν τη διαδικασία περιθωριοποίησης είναι ότι η ετεροφυλοφιλία είναι «φυσική» και επομένως ηθικά αποδεκτή, ενώ οι άλλες μορφές σεξουαλικής έκφρασης είναι «αφύσικες» και επομένως ηθικά απαράδεκτες.

Προσαρμογή από την Επιτροπή Ομοφυλοφιλικών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, www.iglhrc.org